

Өмірді сақтандыру нарығына шолу

ҚАЗАҚСТАН
ҚАРЖЫГЕРЛЕР
ҚАУЫМДАСТЫҒЫ

АССОЦИАЦИЯ
ФИНАНСИСТОВ
КАЗАХСТАНА

2023 жылға

Кезеңнің негізгі тенденциялары

- 2023 жылы ӨСК өнімдеріне сұраныстың артуы тәуекелдерді іске асыру нәтижесінде де, заңнамалық ынталандыру есебінен де өмірді сақтандыру нарығының барлық негізгі көрсеткіштерінің өсуін қамтамасыз етті.
- Сомма ӨСК активтері $\text{₸}1\,118,7$ млрд-қа дейін ұлғайды (+ $\text{₸}199,1$ млрд немесе 21,7%) және бүкіл сақтандыру нарығының жиынтық активтерінің 44,8% құрады.
- Активтер құрылымындағы 2024 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша 83,9% немесе $\text{₸}903,0$ млрд бағалы қағаздарға (+ $\text{₸}126,4$ млрд), 7,2% немесе $\text{₸}77,4$ млрд — кері РЕПО операцияларына (+ $\text{₸}34,5$ млрд), 5,1% немесе $\text{₸}54,9$ млрд — ақша мен салымдарға (+ $\text{₸}20,3$ млрд) тиесілі болды.
- Жалпы активтердің өсуі өзге активтер көлемінің 17,9%-ға немесе $\text{₸}20,3$ млрд-қа, $\text{₸}5,4$ млрд-қа дейін қысқаруымен қатар жүрді. Бұл ретте жекелеген ӨСК бухгалтерлік баланстарын талдау бұл төмендеудің себептерін анықтауға мүмкіндік бермеді.
- ӨСК міндеттемелерінің көлемі негізінен сақтандыру шартында көзделген қызметтер үшін маржаның өсуі (2,1 есеге немесе $\text{₸}56,2$ млрд) және күтілетін ақша ағындарының ең жақсы бағасы (+10,1% немесе $\text{₸}43,1$ млрд) есебінен $\text{₸}823,0$ млрд (жыл басынан бері +16,2% немесе $\text{₸}114,7$ млрд) дейін өсті.
- Өмірді сақтандыру секторындағы шоғырлану әлі де жоғары: активтердің 72,2%-ы үш ірі компанияға тиесілі: Халық-Life, Nomad Life және FFLife.

- 2023 жылы зейнетақы аннуитеттік сақтандыру, өмірді сақтандыру және жазатайым оқиғалардан сақтандыру сияқты өнімдерге сұраныстың артуы есебінен сақтандыру сыйлықақыларының айтарлықтай өсуі байқалды (+34,0% немесе $\text{₸}128,1$ млрд): жасалған шарттар саны тиісінше 2,3 есеге, 53,9%-ға және 3,0 есеге өсті.
- ӨСК-ның туристік нарыққа шығуын да атап өтеміз: бір жыл ішінде жалпы сомасы 1,7 млрд теңгеге 346,7 мың шарт жасалды, бұл ЖСК үшін туристік сақтандыру бойынша жиналған сыйлықақылар көлемінің төмендеуіне әкелді (-5,6%).
- Бұл төлемдер өсімі (+60,2% немесе $\text{₸}25,9$ млрд) негізінен өмірді сақтандыру (төлемдер саны 14,9%-ға ұлғайды) және қызметкерлерді жазатайым оқиғалардан сақтандыру (төлемдер саны 21,7 есе өсті) сияқты ӨСК өнімдерімен байланысты болды.
- Сақтандыру төлемдерінің анағұрлым жоғары өсуі 2023 жылдың қорытындысы бойынша төлемдердің сыйлықақыларға арақатынасының нашарлауына алып келді: 2022 жылдың қорытындысы бойынша 11,4%-ға қарсы 13,7%.
- Осы сектордың таза табысы өткен жылы ӨСК инвестициялық қызметтен түсетін кірістердің өсуі (+25,6% немесе $\text{₸}20,4$ млрд) және сақтандыру шарттарын бұзуға байланысты шығыстардың қысқаруы (-49,5% немесе $\text{₸}42,6$ млрд) есебінен 44,6%-ға, $\text{₸}92,5$ млрд-қа дейін өсті.
- ӨСК нарығы бойынша меншікті капиталдың рентабельділігі 2022 жылдың қорытындысы бойынша 30%-ға қарағанда 21%-ға дейін төмендеді.

АКТИВТЕР

$\text{₸} 1118,7$ млрд
▲ 21,7%

САҚТАНДЫРУ РЕЗЕРВТЕРІ

$\text{₸} 769,7$ млрд
▲ 16,5%

МЕНШІКТІ КАПИТАЛ

$\text{₸} 248,5$ млрд
▲ 43,2%

БӨЛІНБЕГЕН* ТАБЫС

$\text{₸} 101,9$ млрд
▲ 59,4%

САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫЛАРЫ *

$\text{₸} 505,3$ млрд
▲ 34,0%

ТАЗА САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫЛАРЫ *

$\text{₸} 501,2$ млрд
▲ 35,7%

САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІ *

$\text{₸} 69,1$ млрд
▲ 60,2%

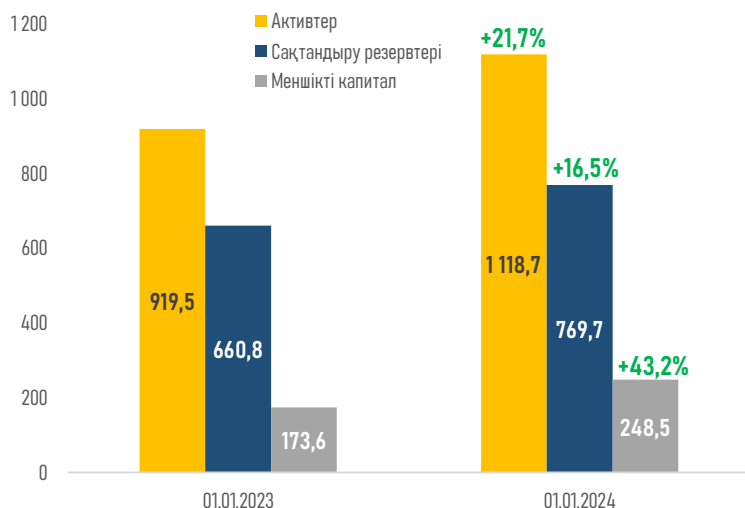
ТАЗА САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІ *

$\text{₸} 68,3$ млрд
▲ 61,7%

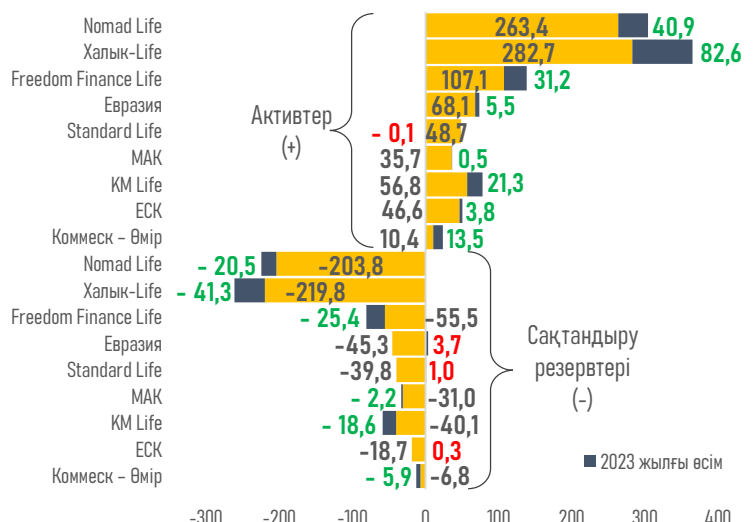
Дереккөз: ҚРҰБ. Ескертпе: өсім бойынша деректер 2022 жылғы деректермен салыстырғанда келтірілген; "Коммекс-Өмір" ӨСК "СЕНТРАС КОММЕСК LIFE" ӨСК-мен салыстырылады.

Сектордың баланстық (реттеушілік) көрсеткіштері

Сектордың жиынтық көрсеткіштері, млрд теңге

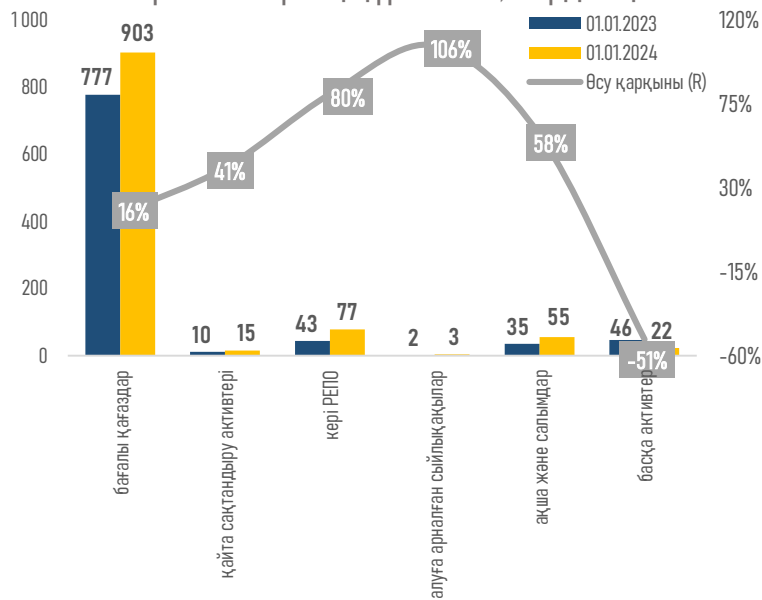

Сақтандыру компаниялары бөлінісіндегі көрсеткіштер, ₸ млрд

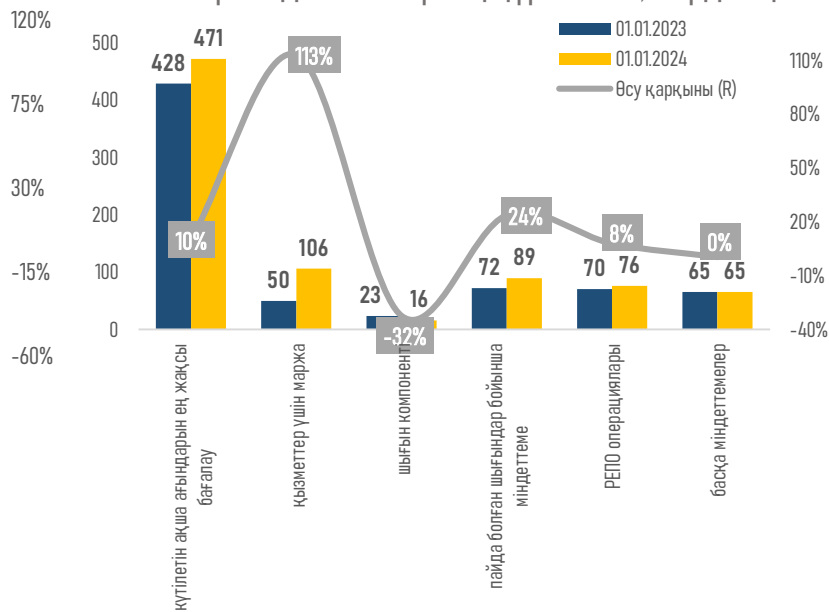

Сектордың активтері мен міндеттемелерінің құрылымы

Сектор активтерінің құрылымы, млрд теңге

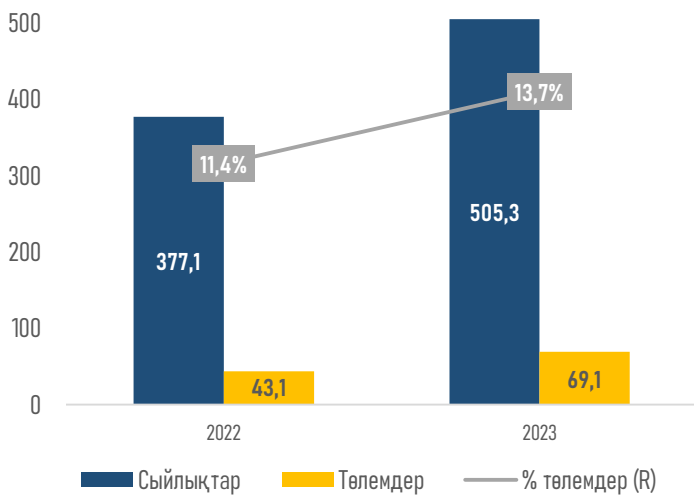

Сектор міндеттемелерінің құрылымы, млрд теңге

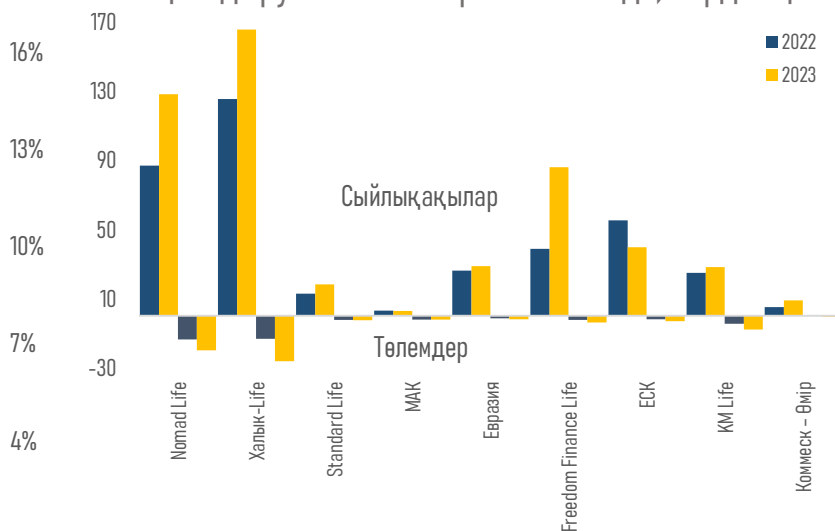

Төлемдердің сыйлықақыларға қатынасы

Төлемдердің сыйлықақыларға қатынасы, млрд теңге

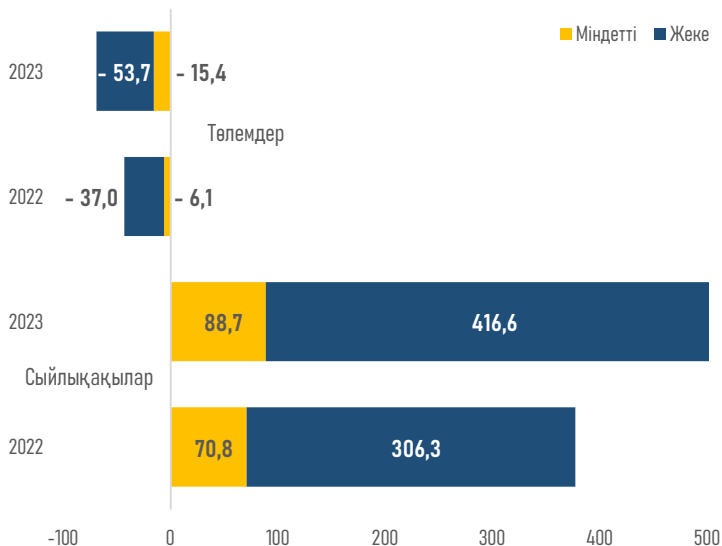

Сақтандыру компаниялары бөлінісінде, млрд теңге

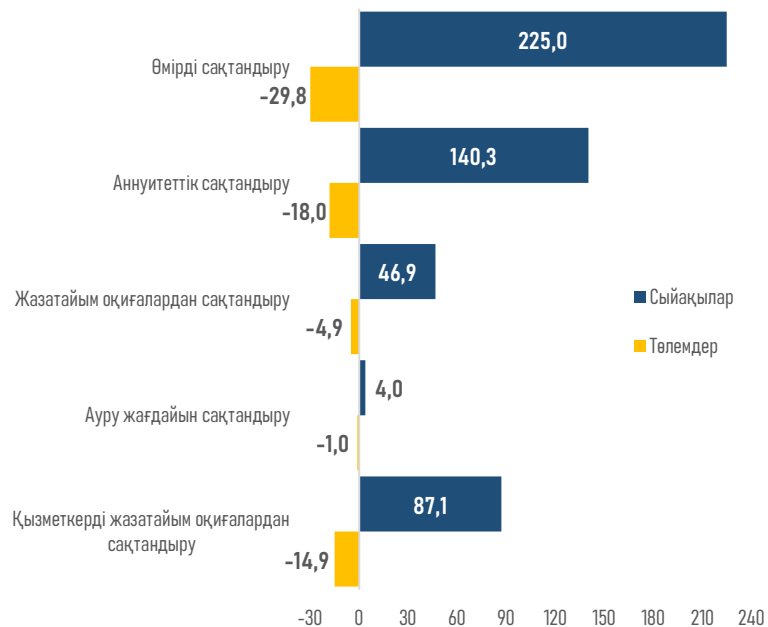

Сыйлықақылар мен төлемдер

Сақтандыру кластары бойынша, млрд теңге

2023 ж. сыйлықақы мен төлемнің нысаналы мақсаты

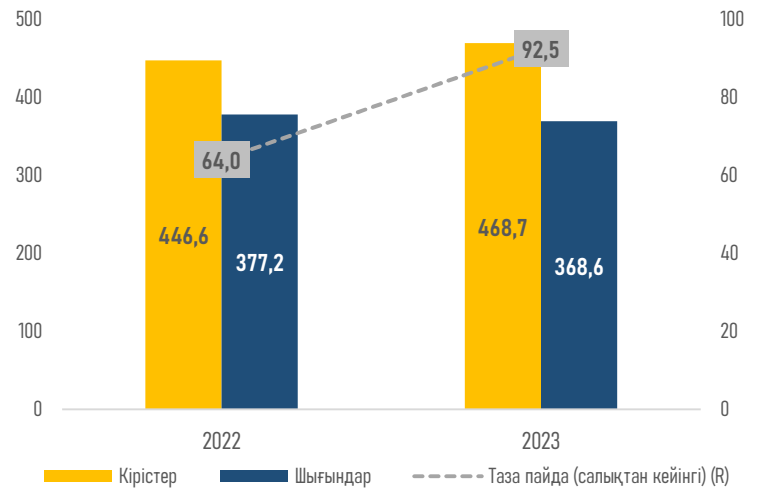

Өмірді сақтандыру нарығының кірістері мен шығыстары

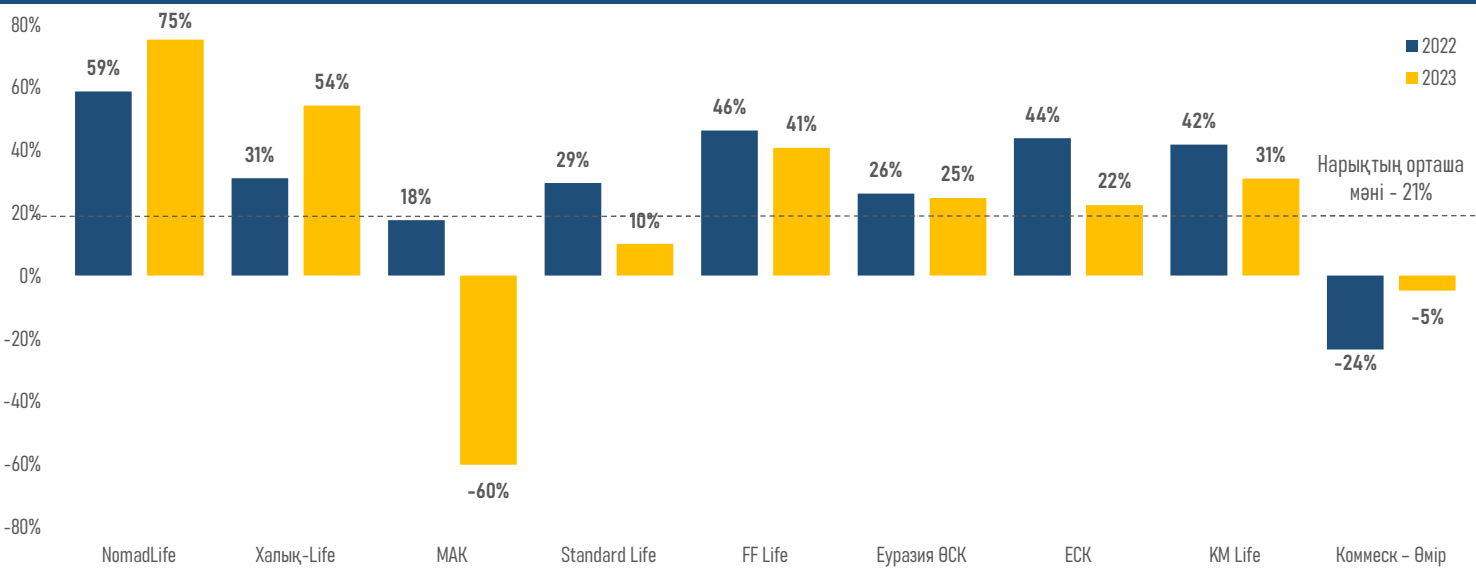
2023 ж. үшін кірістер мен шығыстардың құрылымы, %

Таза пайда, млрд теңге

Капиталдың орташа өлшенген кірістілігі (RoE)

Кезеңнің қысқаша қорытындылары

2023 жылы өмірді сақтандыру секторының өсуі негізінен ӨСК жаңа әлеуметтік өнімдерді енгізумен, сондай-ақ қазақстандықтардың өмірі мен денсаулығын сақтандыруға, оның ішінде Түркиядағы жер сілкінісінен, АрселорМиталл шахтасындағы жарылыстан кейін және т. б. қызығушылығының артуымен байланысты болды.

Әлеуметтік құрамдас бөлігі бар өмірді сақтандыру өнімдеріне келетін болсақ, олардың арасында жақын туыстарының Зейнетақы жинақтарын біріктіруге мүмкіндік беретін бірлескен зейнетақы аннуитетін, сондай-ақ мемлекеттік білім беру жинақтау жүйесі (МБЖЖ) шеңберіндегі өмірді сақтандыруды бөліп көрсетуге болады, оның әлеуетін ӨСК өнім енгізудің бесінші жылына 30 млрд теңгемен бағалайды.

Өткен жылдың қорытындысы бойынша сақтандыру қызметінен ӨСК кірістерінің өсуі 1,7% - құрады, сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру бойынша таза шығыстардың 37,7% - ға ұлғайуы кезінде, бұл олардың санының (+21,9%) және құнының (орташа төлемнің 31,4% - ға өсуі) өсуімен бір мезгілде байланысты болды.

Тиісінше, ӨСК рентабельділігін инвестициялық қызмет, атап айтқанда бағалы қағаздар бойынша сыйақыдан түсетін кірістер (+39,1%) және олардың құнын оң қайта бағалау (3,8 есе) қамтамасыз етті. Бұл ретте сектор бойынша капиталдың орташа рентабельділігінің байқалған төмендеуі меншікті капиталдың өсуі есебінен де, нарықтың жекелеген қатысушыларының (ЕСК, Standard Life, МАК) таза пайдасының төмендеуі есебінен де орын алды.

2024 жылы сектордың сақтандыру сыйлықақыларының өсуіне мемлекет басшысының 2023 жылғы 1 қыркүйектегі мемлекеттен бастапқы білім беру капиталын (5 жастағы балаларға 60 АЕК), жыл сайынғы мемлекеттік сыйлықақыны (5-7%) және инвестициялық табысты төлеуді көздейтін "Келешек" бірыңғай ерікті жинақтау жүйесін енгізу туралы тапсырмаларын іске асыру ықпал етуі мүмкін.

Бұдан басқа, елде медицина қызметкерлерінің кәсіби жауапкершілігін есептелген сақтандыруды іске қосу, сондай-ақ шығындарды реттеу және сақтандыру төлемдерін алу процесіне қатысты одан әрі цифрландыру жоспарлануда. Айта кетейік, шарт жасасу кезінде де, төлем алу кезінде де онлайн-формат ӨСК операциялық шығыстарды айтарлықтай оңтайландыруға мүмкіндік береді (2023 жылы -42,8%).

Сонымен қатар, қызметкерлерді жазатайым оқиғалардан міндетті сақтандыру бөлігіндегі заңнамалық өзгерістер ӨСК кірістерінің өсу әлеуетін шектеуі мүмкін. Алдын алу және оңалту шараларына қатысты зейнетақы алдындағы төлемдерді енгізу туралы нормалар, сондай-ақ жәбірленушінің кінәсін өтеуді бағалаудан алып тастау жиынтығында осы өнім бойынша төлемдердің өсуіне әкелуі мүмкін.

Accenture жаһандық консалтингтік компаниясының болжамдарына сәйкес, ағымдағы жыл жинақ және зейнетақы өнімдеріне сұраныстың артуы, сондай-ақ жасанды интеллект технологияларының дамуымен шығындарды барынша азайту аясында дамушы нарықтарда жұмыс істейтін ӨСК үшін оң жыл болады (түсімнің орташа 5,1% - ға өсуі).